

«« de Mokumsche Gilden »»

<https://archief.amsterdam/inventarissen/details/366/path/4>

De leden van het gilde van 'de Grote Kruisboog te Mechelen' (ca. 1500) door de Meester van het 'Mechelse Sint-Jorisgilde' in het 'Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen' Zie:

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Mees ter van het Mechelse Sint-Jorisgilde -
_De leden van het gilde van de grote kruisboog te Mechelen \(ca.1500\) -
kmska 28-02-2010 13-43-37.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Mees ter van het Mechelse Sint-Jorisgilde_-_De leden van het gilde van de grote kruisboog te Mechelen (ca.1500) - kmska 28-02-2010 13-43-37.jpg)

De Dordtse gevels in Dordrecht zijn gebouwd als meesterproef van het plaatselijke metselaarsgilde. Zie:

https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Hofstraat.jpg

Gevelsteen van het Sint-Lucasgilde op de Waag in Amsterdam

https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Sint-Lucasgilde.JPG

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Lucasgilde>

Lidmaatschapbewijs van 'Het Sint Lucas Gilde'

Poortje van het Sint-Lucaspil in de St. Antonieswaag (door Johan Rieke).

https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Lucaspil#/media/Bestand:Poortje_van_het_St._Lucaspil_in_de_St._Antonieswaag,_objectnr_TA_21567.jpg

De heilige Lucas schildert de Madonna (Maarten van Heemskerck, 1532)

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Lucaspil#/media/Bestand:De_heilige_Lucas_schildert_de_Madonna -
Maarten_van_Heemskerck-1532.JPG](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Lucaspil#/media/Bestand:De_heilige_Lucas_schildert_de_Madonna_-_Maarten_van_Heemskerck-1532.JPG)

Gildepennig van het slepersgilde van Amsterdam met toeslede.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Slepersgilde_van_Amsterdam_gildepennig_van_Isaak_Winckelman_overman,_NG-VG-7-268.jpg

Een sleper met paard en lading tonnen in de Bethaniëndwarsstraat in 1787.

Tekening van H.P. Schouten. Stadsarchief Amsterdam

<https://onsamsterdam.nl/artikelen/hoefgetrappel-rond-de-dam>

‘Het Alkmaarse Kaasdragersgilde’

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Kaasdragers Gilde van Alkmaar 2013.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29#/media/Bestand:Kaasdragers_Gilde_van_Alkmaar_2013.jpg)

*Als de kaasvader zijn stok of hoed vergeet roepen de kaasdragers hem na:
‘Vader, vader, u loopt náákt!’.*

<https://kaasdragersgildealkmaar.nl/tradities/>
<https://kaasdragersgildealkmaar.nl/nieuws/345/peter-beemsterboer-luide-de-kaasbel-op-2-sept.html>
<https://archief.amsterdam/inventarissen/details/366/path/4>

‘Het Slepersgilde’

In de thesauriersrekeningen van 1561 wordt al melding gemaakt van de overliden van de sleeluiden, die een jaarlijkse vergoeding moeten geven voor het maken van de straten wegens schade, aangebracht door de sleepaarden. De oudst bekende ordonnantie betreffende het gilde dateert echter van 1602. Leden waren zij, die goederen en personen voor loon versleepten. Particulieren en neringdoenden, die paard en slee voor eigen gebruik hadden, moesten aan het gilde het gewone inkomgeld betalen, waren daarmee echter vrij en hadden verder niets met het gilde te maken. Voor de volgende neringdoenden zijn daaromtrent bepalingen gemaakt: brouwers, bierbeschooiers, steenkopers, kalenderijhouders, molenaars, vleeshouwers en grutters.

<https://archief.amsterdam/inventarissen/details/366/path/4>

sleepkoets

Koetsen gaven ongelukken en beschadigingen dus besloot het stadsbestuur rond 1720 belasting per wiel te heffen. Toen kwamen er slimme wiellose sleepkoetsen en toesledes, met een vette lap (de smeerlap) ervoor om beter te glijden.

Gevelsteen van een toeslede in de Wijdsteeg 7

Bron <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sleepkoets> & <https://www.amsterdamse binnenstad.nl/binnenstad/281/gevelstenen.php>

En....het slepersgilde werd geboren.....!! 😊

De sleepkoets op Het Leidseplein

'Toeslede op het Thorbeckeplein' / bronnen:

<https://archief.amsterdam/beeldbank/detail/24c15a7d-d746-9df5-43b7-f944428e18c3/media/32414714-dfd5-3e8b-1f16-12c22806ff56?mode=detail&view=horizontal&q=toeslede&rows=1&page=11>

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Sleepkoets#/media/Bestand:Een_toeslede_op_het_Thorbeckeplein_vor_de_nummers_11-13_\(v.l.n.r.\)._Half-stereofoto.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sleepkoets#/media/Bestand:Een_toeslede_op_het_Thorbeckeplein_vor_de_nummers_11-13_(v.l.n.r.)._Half-stereofoto.jpg)

<https://archief.amsterdam/beeldbank/detail/5dd11b60-9c1b-b283-338f-a2e085d67042>
https://www.buitenbeeldinbeeld.nl/Amsterdam_C/Metselaarsgilde.htm
https://nl.wikipedia.org/wiki/Gilde_%28beroepsgroep%29

KRONHEIM & DALZIELS: 'Butcher, Baker, Candlestick Maker'

Bron <https://www.nationalgeographic.nl/geschiedenis-archeologie/a60986731/gilden-middeleeuwen>

De verstedelijking nam in de Late Middeleeuwen een hoge vlucht. Het gevolg was dat steeds meer mensen met hetzelfde beroep bij elkaar in de buurt kwamen wonen. Veel van hen besloten de krachten te bundelen in gilden, een soort beroepsverenigingen. Voor vrijwel iedere beroepsgroep bestond er een gilde, van bakker tot kunstschilder. De exacte rol van een gilde verschilde per plaats. Veel gilden legden kwaliteitsregels vast, creëerden monopolie-posities en beïnvloedden met hun aanzienlijke macht de lokale overheden. Je kunt je voorstellen dat wanneer vrijwel alle wevers van de stad dreigen het werk neer te leggen, lokale machthebbers geneigd zijn hun wensen in te willigen. Hoe werd je lid van zo'n gilde? Wat was de rol van vrouwen? En hoe zag een werkdag eruit? Deze dingen wil je weten over gilden in de Middeleeuwen. Lid van een gilde werd je niet zomaar. Je begon onderaan, als leerling. Je werd vaak als kind naar het huis van een meester gestuurd, iemand die zijn sporen al had verdiend. Hij leerde je de kneepjes van het vak en gaf je kost en inwoning. Daarvoor ontving hij een toelage. Afhankelijk van de regels van het gilde groeide je na één of meerdere jaren door tot gezel. Pas dan ontving je een loon en mocht je voor andere meesters werken. Deed je het werk goed en waren de meesters van het gilde je goedgezind? Dan kon je na het afleggen van je meesterproef officieel toetreden. Als meester had je het recht zelf een leerling aan te nemen en een werkplaats te openen. Toch ging het volgens de Franse advocaat en rechtsfilosoof Georges Renard (1876-1943) lang niet altijd zo. In zijn boek *'Les guildes au Moyen Âge'* schrijft hij dat het meesterschap dikwijls van vader op zoon werd overgedragen: bloedlijn was belangrijker dan kunde. Sommigen bleven voor eeuwig gezel, anderen groeiden in één keer door van leerling naar meester. Kortom: de top bereiken binnen een gilde was niet zo rechtlijnig als vaak wordt gedacht. Het woord universiteit associëren we tegenwoordig met een instelling waar je heengaat om te leren, maar in de Middeleeuwen was het Latijnse woord *universitas* een ander woord voor gilde. Er waren ook academische gilden, zoals in Parijs, Oxford en Bologna. De Universiteit van Parijs begon als *'Universitas magistrorum et scholarium'*, een gilde van meesters en leerlingen. Vanuit deze academische gilden ontstond de universiteit zoals we die nu kennen. En dat niet alleen: ook een van 's

werelds bekendste geheime genootschappen is ontstaan uit een gilde. Volgens Renard was het voor gildeleden niet toegestaan om in het donker te werken. Elektrisch licht was er nog niet en met alleen kaarslicht kon je niet zo veel beginnen. Daarom liep de werkdag van zonsopgang tot zonsondergang. In de zomer was een werkdag dus veel langer dan in de winter. Parijse gezellen en leerlingen klaagden vaak dat ze veel te lang moesten doorwerken. Daarnaast was het niet veilig om in het donker over straat te gaan. Dieven en andere criminelen sloegen dan hun slag. Vrouwen kregen lang niet altijd toestemming om deel te nemen aan een gilde. Er waren wel gilden die exclusief voor vrouwen waren, zoals de zijdegilden in Parijs en die van de goudspinnars in Genua, maar dat was een zeldzaamheid. De enige manier voor een vrouw om meester te worden, was wanneer haar man meester was en kwam te overlijden. Zij mocht zijn plek innemen, op voorwaarde dat ze ervaring had opgedaan met haar man en niet opnieuw trouwde. Toch werd dit recht door andere gildeleden vaak betwist. Zo wilde het Franse bakkersgilde van Pontoise in 1263 vrouwen het overnamerecht ontnemen, omdat ze niet sterk genoeg zouden zijn het deeg te kneden. Dit werd door het Parlement verhinderd. Misschien wel een van de grootste voordelen van gildelid zijn, was de sociale zekerheid die je ervoor terugkreeg. In gildehallen werden grote banketten en feesten gehouden. Had een gildelid geldproblemen? Dan schoten andere meesters te hulp. Ook medisch gezien werd er goed voor je gezorgd. In het Italiaanse Florence hadden de timmerlieden en metselaars hun eigen ziekenhuis. Kwam een van de gildeleden te overlijden, dan sloot iedereen zijn winkel om naar de begrafenis te komen. Broederschap werd door leden heel serieus genomen.

bron:

<https://www.nationalgeographic.nl/geschiedenis-archeologie/a60986731/gilden-middeleeuwen>

lied over de gildebroeders: ↓ 🎵

bron <https://www.youtube.com/watch?v=GGdGhK1rnac>

‘Gildebroeders’ kerkorgeldecoratie

bron <https://www.youtube.com/watch?v=DY0aexhJLnE>

Vaandelzwaaien of vendelzwaaien is een sport waarbij behendigheid en lenigheid centraal staan. In sierlijke bewegingen vloeien de figuren als het ware in elkaar over. Willy van der Putt heeft dit treffend gevangen in dit beeld van een zwaaiende vendelier. De gildebroeder verwijst naar het Luyksgestelse St. Martinusgilde dat in het gildehuis naast molen De Deen is gevestigd. Op de plaquette aan de zijkant van de zuil staan de namen van de gildeheren, hopmannen en koningen van het gilde St. Martinus (opgericht in 1595).

Beeld vendelzwaaijer / Bron <https://www.bergeijk.nl/24-gildebroeder>

In Luijsgestel is een nog steeds actief gilde, Het Sint Martinusgilde. Hier Martinus en de bedelaar.

Bron <https://www.st-martinusgilde.nl/locaties/>

*Gilde van
Amsterdam'*

Zie: <https://www.facebook.com/gildeamsterdam/>

NB: U kunt in Mokum nog stééds **gildelid** worden! 😊

Ga naar:

https://gildeamsterdam.nl/?fbclid=IwY2xjawJE6KBleHRuA2FlbQIxMAABHeH4Spe8C1pnJNw4Z5t96h1Sdf7ewa3-TC7MBKbXvpqITuGJRVX7Ta3q-w_aem_f6ZcxtHclnJcPfvTYo6pVQ en meld je aan!

Vrijwilligers

**Van jong tot oud,
iedereen kan bijdragen.**

Gilde Amsterdam is altijd op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Graag nodigen wij u uit voor een kennismakingsgesprek bij ons op kantoor om de mogelijkheden te bespreken.

Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=WjTd3SMwOD0>

In de **Waag** in Amsterdam waren verschillende gilden gehuisvest, die ieder hun eigen ingang hadden

Extra info <https://www.parool.nl/ps/wouter-van-baalen-is-de-laatste-zilversmid-van-amsterdam-het-is-magisch-werk~bddfbc36/>

Extra info:

23 oktober 2018: 'Vandaag precies 200 jaar geleden werden per koninklijk besluit de gilden afgeschaft in Nederland. De gilden waren eeuwenlang als beroepsvereniging essentieel geweest voor de kwaliteitscontrole en opleiding van werklieden. Schilders waren verenigd in het St. Lucasgilde, vernoemd naar de evangelist St. Lucas. Het was een bonte verzameling van huisschilders, kunstschilders en andere kwastdragenden! Het Sint-Lucasgilde was de beroepsvereniging van de schilders waar kennis en ervaring uitgewisseld werd. Pas na een goede opleiding en het afleveren van een meesterproef kon je als schilder worden toegelaten tot de vereniging. Alleen leden van het gilde kwamen in aanmerking voor de belangrijke opdrachten. Het was als kunstenaars dus belangrijk om gildelid te zijn. Toch waren niet alleen kunstschilders, de zogenaamde fijnschilders, lid van de Sint Lucas-gilden. Ook huisschilders (grofschilders) waren lid van de beroepsvereniging en dit leverde regelmatig conflicten op. De grofschilders hadden minder aanzien dan de fijnschilders. In iedere stad werd de gilde geleid door een kleine groep voormannen die ieder jaar wisselden. Bovenaan dit artikel is het bestuur van het Haarlemse St Lucasgilde uit 1675 te zien met daarbij **Jan de Bray** (2de van links), de schilder van het doek. De functie van voorman was prestigieus en alleen voorbehouden aan een selecte groep schilders met aanzien. De voormannen werden gekozen door de leden. Het is bijvoorbeeld bekend dat **Johannes Vermeer** viermaal voorman is geweest van het Gilde in Delft, nl. in 1662/1663 en 1670/1671. Na de bezetting van Nederland door Napoleon en de nieuwe ideeën die dit met zich meebracht, werd er steeds meer aan de macht van de gilden getornd. De organisaties zouden de vrije handel belemmeren doordat ze hun eigen leden teveel voordelen gunden en zo een monopolie creëerden. Om de economische groei van Nederland te bevorderen, werden de gilden daarom in 1818 afgeschaft.' Bron:

<https://kunstvensters.com/2018/10/23/opkomst-en-ondergang-van-de-st-lucasgilden/>

Uwen Gijsbreght ©

